

Bảo tồn và phát huy giá trị di sản đô thị

Bảo tồn và phát huy giá trị di sản kiến trúc đô thị không chỉ mang giá trị văn hóa: nó là một yếu tố quan trọng của phát triển đô thị. Nó giúp thiết lập các mối quan hệ lâu dài giữa các cơ sở đào tạo và chính quyền địa phương, ở các quốc gia phát triển cũng như ở những nước đang phát triển.

Hình trên bên phải: “Bát hồi môn” được dựng lên trên Con đường nô lệ ở Ouidah, Benin. Hình ngay phía trên: Cửa theo kiến trúc truyền thống ở Maroc.

Di sản, theo nghĩa truyền thống, dùng để chỉ các tòa nhà và công trình kiến trúc đơn lẻ. Ngày nay, nó dùng để chỉ các quần thể đô thị hoặc tự nhiên (khu trung tâm cổ, thị trấn, cảnh quan) ít được quan tâm bảo tồn ở các nước đang phát triển mặc dù chúng rất xứng đáng được bảo tồn. Ngoài việc phát huy giá trị của các địa điểm khảo cổ học, vốn là bằng chứng của các nền văn minh đã mất, ngày nay, người ta còn hướng đến bảo tồn di sản kiến trúc truyền thống của địa phương nhằm gìn giữ và phát huy những ngành nghề thủ công và các giá trị xã hội.

Tương tự, các di sản phi vật thể (nơi thờ tự, nghi lễ, sự kiện lịch sử hoặc những dấu tích xưa, ví dụ Con đường nô lệ ở Tây Phi) cũng đang rất được quan tâm bảo tồn. Các chứng tích của thời kỳ thuộc địa cũng trở thành các yếu tố lịch sử. Việc công nhận và trùng tu các chứng tích này giúp hiểu rõ hơn đặc thù của địa phương.

Hợp tác với Trường Di sản Châu Phi

Tại cung điện của các vua Abomey.

Trường di sản Châu Phi hợp tác với Viện Di sản quốc gia và Trường di sản Chaillot tổ chức các khóa đào tạo dành cho những cán bộ bảo tồn ở các bảo tàng hoặc những người phụ trách công tác quy hoạch đô thị ở các nước Châu Phi nói tiếng Pháp. Các nghiên cứu trường hợp trong các khóa học

này gồm nghiên cứu phục chế và phát huy giá trị cung điện của các vua Abomey (Benin), các dự án phát triển thành phố Porto Novo về mặt môi trường, di sản vật thể, thu hút du lịch và phát triển cơ sở hạ tầng.

www.epa-prema.net
www.inp.fr
www.citechailot.fr

Quốc Gia / Trường Chaillot.

Đào tạo các nhà quy hoạch, Trường Di Sản châu Phi / Viện Di Sản

Kỹ thuật của Pháp và di sản của Trung Quốc

Từ khoảng 10 năm nay, sự phát triển mạnh mẽ ở các thành phố lớn của Trung Quốc đã dẫn đến việc phá bỏ các khu phố cổ và từ đó khơi dậy ý thức bảo tồn di sản. Viện Nghiên cứu Thành phố cổ của Trung Quốc và Trường Đại học Đồng Tế ở Thượng Hải đã khởi xướng một chương trình lớn về bảo vệ phố cổ bằng kế hoạch quản lý theo mô hình của Pháp. Phối hợp với Trung tâm theo dõi kiến trúc Trung Hoa đương đại, các chuyên gia công tác tư vấn kỹ thuật của Pháp và Trường Chaillot đã góp phần phát huy giá trị các thành phố Giang Tô và Xitan, được công nhận di sản thế giới.

Các công cụ kinh tế, xã hội và môi trường

Di sản không được sử dụng sẽ bị mai một. Để công tác bảo tồn được bền vững, các công trình cổ cần được đưa vào phục vụ các mục đích sử dụng hiện nay. Ở các nước kém phát triển, việc thiếu phương tiện chỉ là một khó khăn bên ngoài. Việc sử dụng lao động tại địa phương cho phép thực hiện được những công việc bảo tồn vốn khá tốn kém ở các nước

Bên trên: Thành phố Giang Tô (Trung Quốc), được đưa vào kế hoạch bảo tồn.

Hình trên: Đón tiếp đoàn chuyên gia về quy hoạch đô thị và thị trường Trung Quốc tại Rennes.

phát triển. Các kỹ thuật như hồ vôi, đá hoặc đất, mộc, sử dụng vôi làm chất kết dính trong vữa, và vôi quét tường rất phổ biến. Các chương trình đào tạo phù hợp sẽ giúp chuyển giao được các kỹ thuật này.

Việc trùng tu di sản vừa góp phần tạo việc làm vừa là một hoạt động thương mại và thủ công. Du lịch và cùng với đó là việc xây dựng các cơ sở lưu trú dành cho du khách, quy hoạch các địa điểm và tổ chức tham quan trở thành một định hướng phát triển. Nơi nào thu hút du khách nơi đó sẽ chịu nhiều áp lực. Cân đối giữa hành động quy hoạch gây thiệt hại và quy hoạch bảo tồn đòi hỏi

Cải tạo thánh đường Jalali ở Ahmedabad (Ấn Độ).

phải nắm rất rõ tình hình di sản của địa phương.

Các kênh hợp tác

Unesco và chương trình bảo vệ di sản thế giới của Unesco tuy không hỗ trợ tài chính trực tiếp, nhưng địa điểm nào được Unesco công nhận sẽ thu hút vốn đầu tư của nhà nước và tư nhân. Trao đổi kinh nghiệm trong mạng lưới các thành phố có cùng mối quan tâm chung cũng là một hướng hợp tác đầy hứa hẹn. Các chương trình hợp tác trực tiếp giữa các địa phương cũng thường chọn di sản đô thị như hướng ưu tiên trong hợp tác.

Nhiều chương trình của Châu Âu nhắm đến các khu trung tâm cổ ở các nước mới nổi. Các nước mới gia nhập Liên minh Châu Âu được hưởng vốn hỗ trợ tái cấu trúc – các chương trình cấp vùng hoặc sáng kiến của cộng đồng, *Urban et Interreg*. Nhiều chương trình cấp vùng như *EuroMed Heritage*, *Asia-Urbs* và *Urb-AI* được Ủy ban Châu Âu tài trợ.

Chương trình “di sản và phát triển đô thị” của Ngân hàng Thế giới đầu

Cải tạo và mang lại sức sống mới cho khu trung tâm cổ ở Ahmedabad

Năm 1997, nhân kỷ niệm 50 năm ngày Ấn Độ độc lập, chính phủ Pháp đã đề xuất với chính phủ Ấn Độ chương trình hợp tác trong lĩnh vực bảo tồn và phát huy giá trị di sản. Vào năm 2000, trong khuôn khổ nghị định thư hợp tác giữa 2 nước, khu phố cổ Ahmedabad, một khu vực có chất lượng đô thị và kiến trúc đặc sắc, được cải tạo nhằm giúp cho người dân của phố cổ bảo tồn các di sản của mình và tiếp tục sinh sống ở đây, vực dậy các hoạt động của phố cổ, đào tạo về kỹ thuật bảo tồn cho các kiến trúc sư Ấn Độ. Nhà di sản là nơi tiếp đón, cung cấp thông tin và đào tạo về di sản đã được xây dựng vào năm 2003 và đến cuối năm 2005, 49 dự án bảo tồn đã được triển khai thực hiện tốt.

tư cho nhiều dự án cơ sở hạ tầng gắn với di sản văn hóa và kiến trúc. Vào năm 2006, 18 dự án dạng này đã được triển khai thực hiện.

Ở Pháp, di sản là một trong những hướng hành động ưu tiên của Bộ Ngoại giao và Châu Âu cũng như của Cơ quan Phát triển Pháp (AFD). Bộ Văn hóa và Truyền thông hỗ trợ việc trao đổi chuyên gia.

Các trường kiến trúc của Pháp hợp tác với các đơn vị ở nước ngoài. Trong lĩnh vực các ngành nghề thủ công, Trường Đào tạo Bảo tồn và Trưng tu tổ chức các lớp học thực hành và tham gia lập các hồ sơ gốc về nhà ở truyền thống ở nước ngoài. Viện Di sản quốc gia tham gia bảo tồn cảnh quan và đào tạo chuyên gia bảo quản ở các bảo tàng. Trường Chaillot hợp tác với nhiều quốc gia trong đào tạo kiến trúc sư chuyên ngành.

Với nhiều thông tin có được, các chương trình hợp tác này là nơi khởi nguồn các mối liên hệ và các hợp

Giờ học về trưng tu ở Bungari, Học viện Công trình Nghệ thuật Bungari / Trường Chaillot, khóa học ở Rhodopes.

Những chứng tích của thời kỳ thuộc địa trở thành hiện vật lịch sử (hình bên cạnh, tòa nhà quý tộc ở trung tâm Alger, Algeri).

đồng giữa các đối tác chuyên môn. Các mô hình của Châu Âu thu hút sự quan tâm của các địa phương là vì chúng dựa trên các đặc trưng của địa phương và giúp địa phương tạo

ra các công cụ riêng của mình. Các chương trình hợp tác cần đạt đến việc chuyển giao kỹ năng thật sự và hỗ trợ cho các hoạt động bền vững. ■

Giờ học trùng tu di sản ở Syria, khoa kiến trúc Trường Đại học Damas / Trường Chaillot cùng tổ chức. Đề xuất bản đồ bảo tồn di sản cho khu vực Qanawat.

Danh mục trang web

Di sản thế giới

<http://whc.unesco.org/en/about/>

Hội đồng quốc tế các Công trình Nghệ thuật và Địa điểm – ICOMOS

www.icomos.org

Các chương trình của Châu Âu (EuroMed Heritage, Asia-Urbs, Urb-AI)

<http://europa.eu.int>

Tổ chức Du lịch Thế giới

www.world-tourism.org

Mạng lưới SIRCHAL tạo sức sống mới cho các khu phố cổ ở Nam Mỹ

www.archi.fr/SIRCHAL

Hợp tác Pháp

www.diplomatie.gouv.fr/solidarite/fsp

Ủy ban Điều phối và Định hướng các Dự án – COCOP

www.egide.asso.fr/fr/programmes/econet/

Trường Avignon

www.ecole-avignon.com

Cơ quan Văn hóa Pháp

Cơ quan được Bộ ngoại giao – Châu Âu và Bộ Văn hóa – Truyền thông

Ủy quyền trao đổi văn hóa trên thế giới.

www.culturesfrance.com

Danh mục trang web trực tuyến:

www.villesendevenir.org

